

Ανοιχτή Κοινωνία

Αρ. φύλλου 72

Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 2009

Δελτίο της ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

για μια Ανοιχτή Κοινωνία

ΚΩΔΙΚΟΣ: 8430

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ 2009σελ.2

ΟΜΙΛΙΑ Θ. ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΕ ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΔΔ-Ε.....σελ.3-4

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ....σελ.5-6

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΡΑΤΟΥΣ-ΠΟΛΙΤΗσελ.7

ΧΑΡΤΑ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑΣ.....σελ.8

Τρίμηνη Ενημερωτική Έκδοση
Ιδιοκτήτης: ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ
Εκδότης-Διευθυντής: Κατσούλης Ηλίας
Υπευθ. Τυπογραφείου: Α. Γκούμας - Ν. Σφενδύλης Ο.Ε.
Ευφρονίου 5-7, 116 34 Αθήνα
Τηλ.: 210 7220 063
Fax: 210 7220 475
e-mail: kinpol@otenet. gr
www. kinisipoliton. gr

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ 2009

Σε εξέλιξη βρίσκεται ο Διαγωνισμός των Νησιδων Ποιότητας 2009, που η Κίνηση Πολιτών για μια Ανοικτή Κοινωνία σε συνεργασία με το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού, οργανώνουν φέτος για πέμπτη φορά.

Σκοποί και του φετινού Διαγωνισμού είναι η προβολή και η βράβευση εθελοντικών πρωτοβουλιών που αθόρυβα αλλά δημιουργικά παράγουν αξιόλογο έργο.

Η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων έληξε την Παρασκευή 19 Ιουνίου και οι 64 μη κυβερνητικές οργανώσεις που υπέβαλαν συμμετοχή διεκδικούν μια θέση στην ελληνική κοινωνία ως Νησίδες Ποιότητας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι όλες οι υποψήφιες ομάδες παράγουν σημαντικό και καινοτόμο έργο, δραστηριοποιούνται συλλογικά, με ποιότητα και διάρκεια. Οι παρεμβάσεις και το έργο τους ενδυναμώνουν την κοινωνία πολιτών, προσφέρουν δημιουργικά πρότυπα στη νεολαία, κινητοποιούν την τοπική κοινωνία και νέους εθελοντές και, εγκύπτοντας πάνω από τοπικά προβλήματα και ανάγκες, συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των δυσεπίλυτων προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας.

Το δυσχερές έργο της αξιολόγησης και της τελικής πρόκρισης έχει ανατεθεί στην Ελληνόδικη Επιτροπή που φέτος αποτελείται από τους:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στέφανος Γερούλανος,
Καθ. Χειρουργικής & τ. Ιστορίας
Ιατρικής

ΜΕΛΗ:

Τζανέτος Αντύπας,

Πρόεδρος PRAKSIS

Γιώργος Γραμματικάκης,

πρ. Πρύτανης Παν. Κρήτης

Λάμπρος Κανελλόπουλος,

Πρόεδρος Unicef-Ελλάς

Μαριάννα Κορομηλά,

Υπεύθυνη Α.ΠΑΝ.

Ελένη Βασιλάτου-Κοσμίδη,

*Δ/ντρια Ογκολογικού «Αγλαΐας
Κυριακού»*

Σοφία Παπακωνσταντίνου,

Επικοινωνιολόγος

Αναστασία Καραφουλίδου,

*Πρόεδρος Σώματος Ελληνικού
Οδηγισμού*

Θεόδωρος Παπαλεξόπουλος,

Πρόεδρος Κίνησης Πολιτών

Οι ομάδες που θα προκριθούν θα βραβευστούν σε ειδική τελετή που θα λάβει χώρα το φθινόπωρο. Έχει προσκληθεί και φέτος να απονεμίσει τα βραβεία στις νικήτριες ομάδες ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κάρολος Παπούλιας.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά την **EPT** και το ραδιόφωνο της **NET105,8** που είναι φέτος χορηγοί επικοινωνίας του Διαγωνισμού αλλά και τους παρακάτω χορηγούς, που με τη θετική τους ανταπόκριση στηρίζουν αποφασιστικά τον θεσμό των Νησιδων Ποιότητας 2009:

Coca-Cola ΤΡΙΑ ΕΨΙΛΟΝ

Vivartia

Famar

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Eurobank EFG

Fourlis

Πέμπτη, 9 Απριλίου 2009

Όλοι γνωρίζουμε ότι η διεθνής οικονομική κρίση δεν έχει ακόμη γίνει πλήρως αισθητή στη χώρα μας.

Αυτή όμως η «ύφεση» - όπως την αποκαλούν - και με ό,τι αυτή συνεπάγεται και για την Κοινωνία και για τους μισθοσυντήρητους, δείχνει ότι θα συμπέσει με αναζωπύρωση των πολιτικών αντιθέσεων και αναμετρήσεων.

Η σύμπτωση αυτών των δύο φαινομένων, από μόνη της, είναι δυσοίωνη. Όμως ηχεί ευθέως επικίνδυνη σε μια χώρα όπου:

- η παιδεία, κατά γενική ομολογία, χωλαίνει
- οι θεσμοί κατά κανόνα δυσλειτουργούν
- ο νόμος συχνά δεν εφαρμόζεται και
- η απονομή της Δικαιοσύνης συνήθως καθυστερεί.

Πέραν αυτών, στις διεθνείς συγκριτικές αξιολογήσεις, η χώρα μας τις τελευταίες δεκαετίες συνεχώς χάνει έδαφος, υποβαθμίζεται σε σύγκριση με τις άλλες αξιολογούμενες χώρες.

Κατά τη γνωστή Παγκόσμια Έκθεση Ανταγωνιστικότητας (Global Competitiveness Report) του 2008-2009, η χώρα μας υποβιβάστηκε ξανά στη γενική κατάταξη, από την 65η θέση που κατείχε το 2007 στην 67η το 2008 - αμέσως μετά το Καζακστάν και αμέσως πριν από τη Ρουμανία και το Αζερμπαϊτζάν.

Το χειρότερο: Εάν το πιο σημαντικό μας ποιοτικό κριτήριο είναι η συγκριτική μας θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 15, τότε κατά τις αξιολογήσεις διεθνών οργανισμών, όπως είναι η Παγκόσμια Τράπεζα, η χώρα μας δυστυχώς κρατάει τα σκήπτρα στους τομείς της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής, αλλά και στον τομέα της διαφθοράς. Είναι δε η κατάσταση τόσο σοβαρή ώστε να μην επιδέχεται πια εύκολες απαντήσεις ή απλούς τρόπους αντιμετώπισης.

Η προαναφερθείσα γενικευμένη δυσλειτουργία γίνεται φανερή μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Βασικό πρόβλημα για τα φαινόμενα διαφθοράς στον ελληνικό κρατικό μηχανισμό είναι η ίδια η Νομοθεσία, που αποτελεί συχνά, η ίδια, σοβαρή αιτία...μη εφαρμογής του Νόμου.

Συγκεκριμένα:

Στον ενεργοποιημένο πολίτη επικρατεί η άποψη ότι οι πολιτικές ηγεσίες, και οι πολιτικές δυνάμεις γενικότερα, έχουν την πεποίθηση ότι κάθε κακώς κείμενο, κάθε στραβό που συναντούν, μπορεί και πρέπει να αντιμετωπισθεί με νέο Νόμο. Ο απλός πολίτης ωστόσο διαπιστώνει ότι οι νέοι Νόμοι που ψηφίζονται πάσχουν σε πολλά μέτωπα που δυσχεραίνουν την εφαρμογή τους, ή άλλως δημιουργούν νέα προβλήματα.

Πρώτη, η ίδια η πολυνομία αποτελεί πανθομολογούμενο εμπόδιο. Και όλο ακούει ο πολίτης για κωδικοποίηση της νομοθεσίας, αλλά τίποτε δεν βλέπει.

Δεύτερον, οι Νόμοι είναι συχνά κακής ποιότητας - επίσης πανθομολογούμενα. Απόδειξη: Η ίδια η Πολιτεία, με ειδικό Νόμο, δεν επιτρέπει την εφαρμογή νέου Νόμου που έχει ψηφισθεί από τη Βουλή πριν να εκδοθεί η σχετική Ερμηνευτική Εγκύκλιος. Έχουν τύχει δε περιπτώσεις όπου η Ερμηνευτική Εγκύκλιος περιέλαβε όρους ή διατάξεις που δεν υπήρχαν στον ίδιο το Νόμο. Έχουν επίσης υπάρξει περιπτώσεις όπου απαιτήθηκε η έκδοση και δεύτερης Ερμηνευτικής Εγκυκλίου για κάποιο νέο Νόμο, κάτι το οποίο δε συναντάται στις υπόλοιπες χώρες του Δυτικού Κόσμου.

Αλλά και πέραν αυτής της χαμηλής ποιότητας, οι Νόμοι συχνά βρίθουν από περιπτώσεις, υποπεριπτώσεις και εξαιρέσεις, σε τέτοιο σημείο μάλιστα ώστε να δυσχεραίνεται και πάλι η εφαρμογή τους. Και όχι μόνο: Αυτή η ποικιλία κατηγοριών και ειδικών περιπτώσεων προκαλεί συζητήσεις για την κατάταξη των ενδιαφερομένων και οι συζητήσεις οδηγούν σε διαπραγματεύσεις που, με τη σειρά τους, οδηγούν στη Διαφθορά.

Το Κράτος συνηθίζει να δίνει και άλλα παραδείγματα μη ορθής εφαρμογής του Νόμου. Ενδεικτικά είναι τα παρακάτω:

Συχνά δεν εφαρμόζονται οι οδηγίες και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή καθυστερεί η εφαρμογή τους. Υπάρχει κατάλογος των παραπομπών των διαφόρων χωρών-μελών στα Ευρωδικαστήρια καθώς

και των καταδικαστικών αποφάσεων των τελευταίων πολλών ετών. Και εδώ πάλι, η χώρα μας κατατάσσεται συνήθως τελευταία στην Ευρώπη των 15.

Άλλο παράδειγμα μη συμμόρφωσης, αυτή τη φορά της Δικαιοσύνης:

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου Δικαστήριά μας αγνόησαν ηθελημένα προγενέστερες, δεσμευτικές για μας, αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο Στρασβούργο.

Άλλο αρνητικό «άνωθεν παράδειγμα»:

Εδώ και πολλά χρόνια συσσωρεύονται τελεσίδικες αποφάσεις των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας, που δεν εκτελούνται. Και η Πολιτεία δίνει την εντύπωση στον πολίτη ότι, ναι, το έχει πάρει απόφαση. Όπως, επίσης φαίνεται να συμβαίνει με τις πολυετείς καθυστερήσεις στην απονομή της Δικαιοσύνης, που αποτελούν όμως οιονεί «αρνησιδικία».

Θα μπορούσαμε να αναφερθούμε σε πολλούς άλλους τομείς όπου ο Νόμος - συχνά ή κατά κανόνα, κατά την άποψη του πολίτη - δεν εφαρμόζεται, με ευθύνη του Κράτους: Από την Πολεοδομία (που έχει καταγγελθεί κατά καιρούς από εκπροσώπους όλων των κομμάτων) μέχρι την Υγεία και την Εφορία, και από τις Κρατικές Προμήθειες μέχρι την Αστυνομία και τη Διεύθυνση Τροχαίας Κίνησης.

Το ζητούμενο ωστόσο δεν είναι η απογραφή όλων των κακώς κειμένων. Ζητούμενο είναι η ανάληψη δράσης από κοινωνικές ομάδες που έχουν τη δυνατότητα και το σθένος να αντισταθούν σ' αυτή τη συνεχιζόμενη από δεκαετιών επιδείνωση. Και θέτουμε σήμερα το ερώτημα:

Όλοι οι ενεργοποιημένοι πολίτες που έχουν υποχρέωση να αντιστέκονται σ' αυτή τη συνεχή διολίσθηση, με ποιους τρόπους μπορούν να συμβάλουν στην ανάσχεση του κακού και να στηρίξουν τις προσπάθειες όλων εκείνων (και δεν είναι λίγοι, ευτυχώς) που επιδιώκουν την ανάκαμψη, την αναβάθμιση;

Όπως είπε πρόσφατα κάποιος επίσημος Αμερικανός, κανείς δεν μπορεί να τα κάνει όλα, αλλά ο καθένας μπορεί κάτι να κάνει. Και, βέβαια, η σύγχρονη κοινωνία μπήκε πια στην εποχή του συλλογικού έργου, επιδιώκοντας να αναλάβει συγκεκριμένους τομείς δράσης. Ας δώσουμε δύο παραδείγματα τέτοιων εποικοδομητικών πρωτοβουλιών:

Η μία προσπάθεια αποβλέπει στη θέσπιση και «οικοδόμηση» νέων συστημάτων στη δημόσια διοίκηση και γενικά στο δημόσιο χώρο - εν είδει πιλοτικών προγραμμάτων. Ενώ, η δεύτερη θα αφορά την επί-

δοση «προσωπικών οχλήσεων» (πρώτα διακριτικά και, σε δεύτερη φάση, επίσημα, εάν χρειασθεί) σε δημόσια πρόσωπα που αποδεδειγμένα αμελούν τις υποχρεώσεις τους, εκθέτοντας τη χώρα. Σ' αυτή τη δεύτερη κατηγορία θα ήταν προτιμότερο να επιλέγονται περιπτώσεις που, εκ του ασφαλούς, μπορούν να οδηγηθούν σε διεθνές δικαστήριο και να οδηγήσουν στο ζητούμενο αποτέλεσμα. Μπορεί, βέβαια, αυτές οι διαδικασίες να είναι χρονοβόρες αλλά επιθυμία και πρόθεση θα ήταν ο βέβαιος κίνδυνος και η απειλή του διασυρμού να επαρκέσουν ώστε να μη χρειασθεί η προσφυγή σε διεθνή ένδικα μέσα.

Για τον πρώτο τομέα, παράδειγμα τέτοιας πιλοτικής δράσης θα μπορούσε να είναι το Integrity Pact - το Σύμφωνο Ακεραιότητας - που επινόησε η Διεθνής Διαφάνεια με σκοπό να συνδράμει κυβερνήσεις, επιχειρήσεις και την κοινωνία πολιτών στην προσπάθεια να καταπολεμήσουν τη διαφθορά στους τομείς των δημόσιων αναθέσεων έργων ή προμηθειών.

Πρόκειται για μια ενυπόγραφη και απολύτως διαφανή αυτοδέσμευση όλων των συμμετεχόντων και συλλειτουργούντων σε κάποιο δημόσιο διαγωνισμό - περιλαμβανομένων και των υποβαλλόντων προσφορές, να απέχουν από οποιαδήποτε μορφή διαφθοράς. Επιπλέον, ορίζεται ανεξάρτητος παρατηρητής, προερχόμενος κατά προτίμηση από Μη Κυβερνητική Οργάνωση και ο οποίος επιβλέπει από κοντά την όλη διαδικασία.

Σε τυχόν παραβάτη επιβάλλονται αυστηρές κυρώσεις, οι οποίες έχουν προβλεφθεί στην ενυπόγραφη αυτοδέσμευσή του.

Η φύση αυτής της μεθόδευσης επιτρέπει την πιλοτική της εφαρμογή σε διάφορους τομείς και κατά περίπτωση. Πέραν αυτού, συμβάλλει στην ανάδειξη έντιμων και υποδειγματικών δημοσίων υπαλλήλων, επιχειρηματιών και πολιτών, προσφέροντας έτσι άνωθεν καλό παράδειγμα.

Αυτό είναι, εν συντομία, το Σύμφωνο Ακεραιότητας που προτείνεται, π.χ. για κρατικές προμήθειες, δημόσια έργα και άλλα.

Γιατί να μην ανεβάσουμε θαρραλέα τον πήχυ; Γιατί να μη θέσουμε ως στόχο-όραμα, για τις ποιοτικές επιδόσεις της χώρας μας, το μέσο όρο της Ευρώπης των 15; Δυσεπίτευκτο ίσως, αλλά κατορθωτό. Και συμφέρον όλων των Ελλήνων.

Θ. ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ
Ίδρυτικό Μέλος της ΔΔ-Ε

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟΥ

I. Έννοια, μορφές και έκταση της «συμμόρφωσης»

Τα κράτη που έχουν κυρώσει την «Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου» (ΕΣΔΑ), όπως η χώρα μας και άλλα 46 ευρωπαϊκά κράτη, έχουν ταυτόχρονα αναλάβει την υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις καταδικαστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου του Στρασβούργου.

Συμμόρφωση σημαίνει ότι τα κράτη αυτά οφείλουν όχι μόνο να εκτελέσουν τη συγκεκριμένη απόφαση και να πληρώσουν στο θύμα την αποζημίωση που του επιδικάστηκε αλλά, επιπλέον, οφείλουν να καταργήσουν ή τροποποιήσουν κάθε διάταξη νόμου, ακόμη και του Συντάγματος, και κάθε διοικητική ρύθμιση ή πρακτική που κρίθηκε αντίθετη προς τα Δικαιώματα του Ανθρώπου που προβλέπει η Σύμβαση.

Οι περισσότερες καταδικές οφείλονται σε δικαστικές αποφάσεις των ελληνικών δικαστηρίων (πολιτικών, ποινικών ή διοικητικών) οι οποίες δεν προστάτευσαν τα Δικαιώματα του συγκεκριμένου διαδίκου όπως αυτά προβλέπονται στην ΕΣΔΑ, κι έτσι την παραβίασαν.

Όταν η απόφαση του Δικαστηρίου του Στρασβούργου καταδικάζει το κράτος λόγω παραβίασης από εθνική απόφαση κάποιου από τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΔΤΑ) που προβλέπονται στην ΕΣΔΑ, δεν εξαφανίζει την εθνική απόφαση. Διότι η προσφυγή στο Στρασβούργο έχει χαρακτήρα κυρωτικό κατά του κράτους, όχι κατά της απόφασης, δεν αποτελεί δηλ. ένδικο μέσο κατ' αυτής. Άρα η καταδικαστική απόφαση του Στρασβούργου δεν επηρεάζει την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή, αν και η κρίση της αποδοκίμαστηκε, δεν εξαφανίζεται. Πράξη συμμόρφωσης θα αποτελούσε ως προς την απόφαση αυτή η αναθεώρησή της από το εθνικό δικαστήριο. Αυτή όμως δεν είναι δυνατή χωρίς τη χρήση ένδικου μέσου για την αναθεώρηση της απόφασης, προβλεπόμενου από το εθνικό (ελληνικό) δίκαιο, λ.χ. «επανάληψης της διαδικασίας» ή «αναψηλάφησης». Αρκετά από τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει τέτοιο ένδικο μέσο. Η Ελλάδα το έπραξε μόνο ως προς τις καταδικαστικές ποινικές αποφάσεις, με τη διάταξη του άρθρου 11 του ν. 2865/2000, που προστέθηκε στο άρθρο 525 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Η υποχρέωση συμμόρφωσης εκτείνεται πάντως στην εφεξής νομολογία των εθνικών (λ.χ. ελληνικών) δικαστηρίων. Αυτά οφείλουν να εναρμονίσουν τη νομολογία τους προς την ερμηνεία που υιοθέτησε το Στρασβούργο. Παρά την ανεξαρτησία τους έναντι της ελληνικής πολιτικής εξουσίας στην εσωτερική συνταγματική τάξη, τα δικαστήρια των κρατών μελών είναι, από άποψη διεθνή, όργανα του κράτους. Οφείλουν άρα κι αυτά «συμμόρφωση» κατά το άρθρο 46 παρ. 1 της ΕΣΔΑ.

Για να εξασφαλίζεται η συμμόρφωση αυτή η ΕΣΔΑ προβλέπει στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου 46 ένα κεντρικό όργανο, το Συμβούλιο των Υπουργών. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή: «Κάθε τελειωτική απόφαση του Δικαστηρίου διαβιβάζεται στο Συμβούλιο των Υπουργών το οποίο εποπτεύει την εκτέλεσή της». Η εποπτεία ασκείται με υπομνήσεις και διπλωματικές πιέσεις, ώστε το κράτος να συμμορφωθεί.

Μεταγενέστερη της καταδίκης αμετάκλητη εθνική απόφαση, που δεν συμμορφώθηκε, που ενέμεινε δηλ. στη νομολογία που αποδοκίμαστηκε, είναι ωστόσο έγκυρη και δεσμευτική. Μπορεί όμως να προσβληθεί κι αυτή με προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου του Στρασβούργου. Επιπλέον αυτή η εμμονή δημιουργεί διεθνή ευθύνη του κράτους. Σε περίπτωση λ.χ. επίμονης άρνησης συμμόρφωσης των εθνικών δικαστηρίων, εκτός από τις διπλωματικές πιέσεις, θα μπορούσε να ασκηθεί ακόμη και διακρατική προσφυγή κατά του κράτους, με βάση το άρθρο 33 της ΕΣΔΑ, η οποία είναι δυνατόν να καταλήξει ακόμη και σε αποβολή του κράτους από το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Η στάση των δικαστηρίων μας έναντι της νομολογίας του Στρασβούργου υπήρξε αρχικά διστακτική. Τα δικαστήριά μας ήταν εθισμένα στην αυθεντία της κρίσης τους και θεωρούσαν αδιανόητη τη δικαστική αμφισβήτηση της κρίσης αυτής. Η κατάσταση αυτή άλλαξε τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης συμμορφώνονται πλέον προς τις αποφάσεις του δικαστηρίου του Στρασβούργου, το οποίο διαπλάσσει έτσι, σταδιακά, μια «κοινή ευρωπαϊκή δημόσια τάξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου».

II. Νομοθετική και νομολογιακή συμμόρφωση στην πράξη

A. Ας δούμε τώρα αν και κατά πόσο η Ελλάδα συμμορφώνεται πράγματι με τη νομολογία του Στρασβούργου.

Από το 1985, οπότε αναγνωρίσαμε την «ατομική προσφυγή», έως σήμερα, έχουν εκδοθεί από το δικαστήριο του Στρασβούργου σε βάρος της χώρας μας 450 περίπου καταδικαστικές αποφάσεις.

Μερικές από τις πρώτες και πιο γνωστές είναι:

Η Κοκκινάκης κατά Ελλάδας, που αποδοκίμασε τις ποινικές καταδικές Μαρτύρων του Γιεχωβά για προσηλυτισμό, ως αντίθετες προς το άρθρο 9 της ΕΣΔΑ.

Η Παπαμιχαλόπουλος κ.ά. κατά Ελλάδας, που αναφέρεται στην προστασία της ιδιοκτησίας από υπέρμετρη κρατική δέσμευση, με βάση το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου.

Η Στραν κατά Ελλάδας, με την οποία η χώρα μας καταδι-

κάστηκε για την κατάργηση, με νόμο, ενοχικής απαίτησης, που, όπως το Δικαστήριο του Στρασβούργου δέχτηκε, περιλαμβάνεται στην έννοια της «περιουσίας» του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου.

Η Πασχαλίδης κ.ά. κατά Ελλάδα, που καταδίκασε τη χώρα μας για υπερβολική διάρκεια δίκης, με βάση το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ.

Η Horsnby κατά Ελλάδα, που, με βάση το ίδιο άρθρο, αποδοκίμασε την πρακτική της διοίκησης να αφήνει ανεκτέλεστες δικαστικές αποφάσεις.

Είναι αξιοσημείωτο ότι ο μέγας όγκος των καταδικών που ακολούθησαν έως σήμερα αναφέρεται στις ίδιες κατά βάση παραβιάσεις. Επομένως, εκ πρώτης τουλάχιστον όψεως, η νομολογία μας εμφανίζει μια στατικότητα που μαρτυρεί απροθυμία συμμόρφωσης.

Ωστόσο, όπως προκύπτει ιδίως από τα πρακτικά του Συμβουλίου Υπουργών, στις περισσότερες περιπτώσεις τα ελληνικά δικαστήρια άρχισαν κατά τα τελευταία είκοσι περίπου έτη να συμμορφώνονται ικανοποιητικά.

Π.χ. στη γνωστή απόφαση Φίλης κατά Ελλάδα ακολουθήθηκε ρύθμιση που κατάργησε τη νομοθετική νομιμοποίηση του Τεχνικού Επιμελητηρίου, ως μη δικαιούχου διαδίκου, για την επιδίωξη της αμοιβής των μηχανικών μελών του.

Στην υπόθεση Γρηγοριάδης η χώρα μας συμμορφώθηκε, με το άρθρο 58 του νέου Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα, που επέτρεψε την κριτική εντός του στρατεύματος υπό ορισμένους όρους.

Μετά τις καταδικαστικές αποφάσεις στις υποθέσεις Hornsby, Λατρίδης, Πιαλόπουλος, Αντωνακόπουλος, Βορτσέλα κ.ά., Αδαμογιάννης αναθεωρήθηκε το άρθρο 95 παρ 5 του Συντάγματος για να αντιμετωπιστεί η κακή πρακτική της διοίκησης να μην εφαρμόζει όσες δικαστικές αποφάσεις δεν της είναι αρεστές. Και, με το ν. 3068/02, ορίστηκε ειδική διαδικασία κυρώσεων, που πάντως, μεταξύ μας, αποδείχθηκε μάλλον ατελέσφορη...

Συμμορφώθηκε επίσης η Ελλάδα με τη νομολογία του Στρασβούργου στις υποθέσεις Τσόμος, Κατικαρίδης κ.ά., καταργώντας το αμάχητο τεκμήριο ωφέλειας των παροδίων από τη διάνοιξη νέων οδών, το οποίο κρίθηκε ότι αντιβαίνει στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου για την προστασία της ιδιοκτησίας.

Νομοθετική και νομολογιακή συμμόρφωση υπήρξε επίσης, μετά την απόφαση στην υπόθεση Πλατάκου, που θεώρησε απαράδεκτη την προνομιακή, υπέρ του δημοσίου, εξαίρεση, κατά τον υπολογισμό δικονομικής προθεσμίας, της περιόδου των δικαστικών διακοπών. Ελπίζουμε ότι τα δικαστήριά μας θα προχωρήσουν στη νομολογιακή κατάργηση και των λοιπών «δικονομικών» προνομίων του δημοσίου και άλλων νπδδ, στο μέτρο που κι αυτά είναι ασυμβίβαστα προς την αρχή της ισότητας δικονομικών όπλων.

Με τροποποίηση εξάλλου των άρθρων 535 και 536 του

ΚΠΔ συμμορφώθηκε η χώρα μας μετά την καταδίκη στην υπόθεση Γεωργιάδης λόγω της στέρησης αποζημίωσης των αδίκως προφυλακισθέντων χωρίς ακρόασή τους.

Επίσης, μετά την καταδίκη στην υπόθεση Θλιμμένος, προστέθηκε ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 4 του Συντάγματος σχετικά με εναλλακτική θητεία «όσων έχουν τεκμηριωμένη αντίρρηση συνείδησης για την εκτέλεση ένοπλης στρατιωτικής θητείας», ακολούθησε δε και νομοθετική ρύθμιση.

Μετά την καταδίκη της χώρας μας στην υπόθεση Twalib προστέθηκε, με το ν. 2721/99, στον ΚΠΔ (άρθρο 96 Α), διάταξη για τον αυτεπάγγελτο διορισμό συνηγόρου για την υπεράσπιση προσώπων που στερούνται οικονομικών μέσων.

Σε αρκετά θέματα πολλά υπολείπονται ακόμη για τη συμμόρφωση της νομοθεσίας, της διοικητικής πρακτικής και της νομολογίας μας ώστε να επιτύχουμε την πλήρη εναρμόνιση προς τη νομολογία του Στρασβούργου. Ας αναφέρουμε λ.χ. την κακομεταχείριση, ιδίως σε βάρος αλλοδαπών και Ρομά, τη χρήση αστυνομικής βίας, τις συνθήκες κράτησης και τη μη αναγνώριση μειονοτικών σωματείων στη Δυτική Θράκη και σε περιοχές της Μακεδονίας.

Β. Γενικά όμως η νομολογιακή προσαρμογή, χωρίς δηλ. νομοθετική επέμβαση, υπήρξε κατ' αρχήν ικανοποιητική. Στα θέματα της ελευθερίας της λατρείας και της ελευθερίας θρησκευτικής συνείδησης (άρθρο 9 ΕΣΔΑ) τα δικαστήριά μας συμμορφώθηκαν χωρίς αξιόλογες αποκλίσεις. Το ίδιο μπορούμε να πούμε για τα θέματα της ελευθερίας της έκφρασης (άρθρο 10 ΕΣΔΑ). Επίσης εθνικές αποφάσεις στοιχήθηκαν με τη νομολογία του Στρασβούργου όσον αφορά τη διαφοροποίηση του επιτοκίου υπερημερίας υπέρ του Δημοσίου. Ελπίζεται ότι νομολογιακή συμμόρφωση θα υπάρξει και στο ζήτημα της αοριστίας του δικογράφου της αίτησης αναίρεσης για το λόγο του άρθρου 559 αριθ. 1 και 19 του ΚΠολΔ, όταν δηλ. η αναίρεση ζητείται για παραβίαση κανόνα του ουσιαστικού δικαίου, καθώς και σε όλα γενικότερα τα θέματα με τα οποία ασχολείται η νομολογία του Στρασβούργου, ώστε να εξασφαλιστεί ίση και ενιαία προστασία των δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε όλο τον ευρωπαϊκό χώρο.

Μετά τη συνοπτική αυτή παρουσίαση δεν απομένει παρά να εκφράσουμε την ευχή ο Έλληνας νομοθέτης, η διοίκηση και τα δικαστήριά μας να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της νομολογίας του Στρασβούργου και να προχωρήσουν, πέρα από την τυπική συμμόρφωση, σε ουσιαστικό σεβασμό των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στη βάση της νομολογίας του Στρασβούργου.

Στέφανος Μαθίας
Επίτιμος Πρόεδρος του Αρείου Πάγου

ΧΑΡΤΑ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑΣ - ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Όπως είναι γνωστό στις 11 Απριλίου 2008 πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο Μέγαρο η πανηγυρική εκδήλωση υπογραφής της Χάρτας Αυτοδέσμευσης, Κοινωνικής Ευθύνης και Λογοδοσίας 16 Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Ο Καταστατικός αυτός Χάρτης, που πρωτοπαρουσιάστηκε επίσημα στο παγκόσμιο στερέωμα το 2006, είναι αποτέλεσμα πρωτοβουλίας μεγάλων διεθνών ΜΚΟ που εργάστηκαν επί σειρά ετών πάνω σε θέματα αυτοδέσμευσης, δημοκρατικής διαχείρισης και αυξημένης λογοδοσίας, καθορίζοντας με αυτόν τον τρόπο ένα ανεξάρτητο πλαίσιο δράσης των φορέων που δραστηριοποιούνται στον χώρο της Κοινωνίας των Πολιτών.

Με την υπογραφή αυτής της Χάρτας δεσμεύονται όσες ΜΚΟ επιθυμούν να συμβάλουν στον εκσυγχρονισμό της χώρας και της κοινωνίας μας και στην ποιοτική αναβάθμιση των θεσμών.

Αυτός ο ρόλος, ωστόσο, επιβάλλει κάποια αυτοπειθαρχία, την τήρηση ορισμένων κανόνων ηθικής και συμπεριφοράς, πλήρη διαφάνεια λειτουργίας και δημόσια δέσμευση για την τήρηση αυτών των αρχών.

Και ο λόγος είναι ότι οι Ελληνικές ΜΚΟ που επιθυμούν πραγματικά να αναπτύξουν δράση, που επιδιώκουν να ακούγονται και να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη, οφείλουν να δεχτούν πρώτα να κρίνονται οι ίδιες πριν να κρίνουν τους άλλους και να ελέγχονται πριν να ελέγξουν.

Έπρεπε να περάσει ένας χρόνος περίπου, για να δημοσιεύσει ο Διεθνής Οργανισμός CIVICUS τον Φεβρουάριο του 2009, το τελικό σχέδιο - πλαίσιο του ενδιάμεσου προγράμματος σχετικά με τη Χάρτα Αυτοδέσμευσης, Κοινωνικής Ευθύνης και Λογοδοσίας και που αφορά σε όλες τις ΜΚΟ διεθνώς.

Η Κίνηση Πολιτών λαμβάνοντας το παραπάνω κείμενο ως σημείο αναφοράς, προτίθεται μέχρι τα τέλη του 2009 να πιστοποιηθεί από έγκριτο φορέα, σχετικά με τη Χάρτα αυτή.

Η πιστοποίηση όμως προϋποθέτει τη θέσπιση Διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης της Χάρτας, που βασίζονται στις αρχές της, πιο σημαντικές των οποίων είναι:

- Σεβασμός στις οικουμενικές αξίες και αρχές,
- Ανεξαρτησία,
- Υπεύθυνη προάσπιση δικαιωμάτων,
- Αποτελεσματικά προγράμματα,
- Εξάλειψη διακρίσεων,
- Διαφάνεια,
- Εκθέσεις Απολογισμού,
- Έλεγχος,
- Ακρίβεια πληροφόρησης,
- Ορθή Διακυβέρνηση,
- Κανόνες Δεοντολογίας στην εξεύρεση χρηματικών πόρων

Στη συνέχεια, αφού πιστοποιηθούν τα ελεγχόμενα έγγραφα του Συστήματος Διαχείρισης από έγκριτο φορέα πιστοποίησης, η Κίνηση Πολιτών θα τα στείλει στις υπόλοιπες ΜΚΟ, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες τους, ώστε με τη σειρά τους να πιστοποιηθούν και αυτές.

Με αυτόν τον τρόπο ελπίζουμε ότι συμβάλουμε στον κοινό στόχο ποιοτικής αναβάθμισης δράσης και αποτελεσματικότητας των ΜΚΟ, υπογραμμίζοντας την κοινή μας δέσμευση για βέλτιστη απόδοση, διαφάνεια, κοινωνική ευθύνη και υποχρέωση λογοδοσίας στους κοινωνικούς μας εταίρους.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΡΑΤΟΥΣ-ΠΟΛΙΤΗ

Η υιοθέτηση, πριν από μερικά χρόνια, “αντικειμενικών” αξιών για τη φορολόγηση ακινήτων έκλεισε ένα τεράστιο μέτωπο συναλλαγής, και διαφθοράς, ανάμεσα στον πολίτη και στο Κράτος. Μέχρι τότε κάθε μεταβίβαση ακινήτου συνοδευόταν από ένα παζάρι προσδιορισμού της αξίας του ακινήτου με βάση “συγκριτικές” αξίες, οι οποίες με τη σειρά τους είχαν προκύψει από προγενέστερο παζάρι. Βεβαίως ο όρος “συμβατική” αξία θα αποτελούσε πιο εύστοχη επιλογή της Διοίκησης επειδή στη γλώσσα μας η λέξη “αντικειμενική” παραπέμπει στη λέξη “αληθής” ή “πραγματική”...

Υπάρχουν όμως και τομείς όπου, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, είναι δυνατόν να υπάρξει αντικειμενική, δηλαδή πραγματική, τεκμηρίωση για θέματα που αφορούν στις σχέσεις Κράτους (Διοίκησης ή και Δικαιοσύνης) και Πολίτη. Για παράδειγμα η Μοριακή Βιολογία είναι σε θέση να δώσει αντικειμενική απάντηση σε θέματα πατρότητας και έτσι να συμβάλλει θετικά στο έργο της Δικαιοσύνης..

Στο σύντομο αυτό κείμενο θα εστιάσουμε στη συμβολή της τηλεπισκόπησης (δορυφορικής) στην απλοποίηση χρονοβόρων διαδικασιών που απασχολούν τις δημόσιες υπηρεσίες και τους εμπλεκόμενους πολίτες και που συχνά προσφέρουν ευκαιρίες συναλλαγής.

1. Η χάραξη και οριοθέτηση της γραμμής του αιγιαλού, πέραν της αυτονόητης σημασίας της για το δημόσιο, έχει ταλαιπωρήσει πολλούς πολίτες, ιδιοκτήτες παραθαλάσσιων ακινήτων. Η διαδικασία που ακολουθείται είναι ότι ο πολίτης που επιθυμεί τη οριοθέτηση του αιγιαλού στο ακίνητό του υποχρεούται να προσκομίσει τοπογραφική μελέτη που να αποτυπώνει την ακτογραμμή σε μήκος 250 μέτρων εκατέρωθεν της ιδιοκτησίας του και σε απόσταση τουλάχιστον 40 μέτρων από τη θάλασσα. Δηλαδή η διαδικασία “χάραξης αιγιαλού” απαιτεί λεπτομερή τοπογραφική αποτύπωση τουλάχιστον 200.000 τμ με το αντίστοιχο κόστος της τάξης των μερικών χιλιάδων ευρώ. Μετά από αυτό απαιτείται επιτόπια αυτοψία από υπαλλήλους τουλάχιστον τριών συναρμοδίων Υπουργείων (Οικονομικών, Εμπορικής Ναυτιλίας, Εθνικής Άμυνας) και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η όλη διαδικασία διαρκεί τουλάχιστον ένα χρόνο και το πραγματικό της κόστος υπερβαίνει τις 10.000 ευρώ ακόμα και για τη χάραξη 100 μ. αιγιαλού.

Η όλη αυτή διαδικασία μπορεί να διεκπεραιωθεί σε ελάχιστο χρόνο και με ελάχιστο κόστος με τη χρήση δορυφορικής εικό-

Αιγιαλός:
η απόσταση της συστοιχίας των δένδρων από το κύμα είναι περίπου 30μ

νας. Το μόνο τεχνικό στοιχείο που απαιτείται είναι το γεωγραφικό στίγμα των δύο άκρων της ακτογραμμής. Η ευκρίνεια της δορυφορικής εικόνας επιτρέπει την αναγνώριση όλων των απαραίτητων στοιχείων για τη χάραξη και το τελικό αποτέλεσμα μπορεί να καταχωρηθεί αυτόματα σε μια βάση δεδομένων που να μην επιδέχεται αμφισβήτηση. Ο χρόνος απασχόλησης των υπηρεσιών και υπαλλήλων του δημοσίου μειώνεται σημαντικά με το αντίστοιχο οικονομικό όφελος στον κρατικό προϋπολογισμό. Τέλος η διαδικασία δεν προσφέρεται για συναλλαγή.

2. Μια άλλη, ιδιαίτερα ψυχοφθόρα και χρονοβόρα για τον πολίτη, διαδικασία που επιδέχεται “αντικειμενικοποίηση” με την αξιοποίηση των τεχνολογιών τηλεπισκόπησης είναι αυτή του “χαρακτηρισμού” εκτάσεων ως προς το “δασικό” ή “γεωργικό” τους καθεστώς. Η εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας στον τόπο μας λειτουργεί σε πολλά επικαλυπτόμενα και συχνά αντικρουόμενα επίπεδα.

Υπάρχει ο Νόμος, η νομολογία, οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι και οι υπουργικές αποφάσεις και τέλος η υποκειμενική άποψη των υπαλλήλων του υπουργείου Γεωργίας. Παρόλα αυτά σε πάρα πολλές περιπτώσεις (τουλάχιστον το 50%) τα πράγματα είναι απλά διότι η φύση του προς χαρακτηρισμό ακινήτου είναι σαφής (πχ ένα αμπέλι σε κάμπος). Όμως ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις η διαδικασία απαιτεί λεπτομερή τοπογράφηση και αποτύπωση, αυτοψία από υπαλλήλους της δασικής υπηρεσίας, προσωρινό χαρακτηρισμό, δημοσίευση, τοιχοκόλληση στον οικείο δήμο και τέλος τελεσιδικία, αν δεν υπάρξουν αντιρρήσεις. Η όλη διαδικασία διαρκεί τουλάχιστον ένα χρόνο και απασχολεί σημαντικό μέρος του χρόνου των υπαλλήλων. Επί πλέον η αδυναμία του Κράτους να καλύψει τα οδοιπορικά έξοδα των υπαλλήλων που κάνουν την αυτοψία συχνά οδηγεί σε πολύ μεγαλύτερες καθυστερήσεις. Και πάλι, η ευκρίνεια των σύγχρονων δορυφορικών εικόνων επιτρέπει μια απλοποίηση όπου με μόνο το γεωγραφικό στίγμα της υπό χαρακτηρισμό έκτασης η διαδικασία θα μπορούσε να ολοκληρώνεται σε ελάχιστο χρόνο χωρίς να προσφέρονται ευκαιρίες “γρηγορόσημου” ή άλλου τύπου συναλλαγής.

Αμπέλι (αριστερά πάνω) και μικρός ελαιώνας (δεξιά κάτω).
Οι διαστάσεις του αμπελιού είναι περίπου 50 X 80 μέτρα.

Είναι βεβαίως σαφές ότι υπάρχουν και πολλές περιπτώσεις όπου η ερμηνεία και εφαρμογή της νομοθεσίας απαιτεί την εμπλοκή του ανθρώπινου παράγοντα π.χ. αυτοψίας. Αν όμως οι μισές υποθέσεις μπορούν να διεκπεραιώνονται με “αντικειμενικό” τρόπο με τη χρήση τηλεπισκόπησης, το όφελος για το Κράτος και για τον Πολίτη θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

